

Август кеңешмесине карата мектепке чейинки билим берүү мекемелеринин кызматкерлери үчүн методикалык сунуштар

(окуу-тарбия иштерин кыргыз тилинде жүргүзгөн балдар бакчалары үчүн)

Билим берүүнү модернизациялоо шартында, ар бир баскычтын артыкчылык берүүчү максаттарынан болуп, айлана-чөйрө менен аракеттениши, өркүндөшү жана инсандын өздүк билимдерин жогорулатуусу эсептелет. Билим, билгичтик жана көндүмдөрдүн бүтүндөй бир универсиалдуу системасын калыптандырууда, балдар бакчасынын топторунда жаш курактарына ылайык өз алдынча аракеттенүүлөрүнө, жеке жоопкерчиликке жетишүүлөрүнө керектүү шарттарды түзүү керек.

Учурда мектепке чейинки билим берүү системасы, дүйнөдөгү жалпы билим берүүдөгү модернизация процессинен артта кала албайт. Инсанды калыптандыруунун ажырагыз жана маанилүү бир бөлүгү болгон дүйнөлүк тенденциялар жана жаңылануулар мектепке чейинки окуу-тарбия процессиндеги жеке инсанга багыттоо жана интеграциялоо ж.б. процесстерин да камтыйт.

Мындай тенденциялардын санына компетенттүүлүк мамиле да кирет. Анткени, мектепке чейинки куракта баланын дене-түзүлүшү бекемделип, кулк мүнөзү, аң сезими, ой-жүгүртүүсү, эске тутуусу, адептик сапаттары жана чөйрөгө социалдашуусу, дүйнө таанымы, жашоодогу компетенцияларынын негиздери калыптана баштайт

Ушуга байланыштуу, мектепке чейинки мекемелердин ишинин негизги жыйынтыгы билим берүү, билгичтик жана көндүмдөрдүн системасын берүү менен чектелбеши керек. “Мектепке чейинки билим берүү жөнүндө” (2009) мыйзамына, “Мектепке чейинки билим берүү жана баланы кароо” (2012) жана “Үч жаштан жети жашка чейинки балдарды өнүктүрүү жана окутуу боюнча колдонмонун” (2014) негизинде балдарды тарбиялоо, окутуу жана өнүктүрүү боюнча иш чара, балдар бакчасы менен камтылбаган, мектептердин алдында уютурулган даярдоо класстары (480 саат) программасы боюнча 6-7 жаштагы балдарды мектепте ийгиликтүү окууга даярдоо боюнча педагогтордун компетенттүүлүгүн калыптандырууну да карайт.

Жогоруда көрсөтүлгөн нормативдик документтерди жана “Мектепке чейинки курактагы балдарды тарбиялоо, окутуу жана жалпы өнүктүрүүчү (базистик) программа”, “6-7 жаштагы балдарды мектепке даярдоонун жалпы өнүктүрүүчү (базистик) программасынын” жана “Наристе” балдарды мектепке даярдоо (480саат) программасынын – негизинде таалим-тарбия, билим берүү процесстеринин мазмунун, методдорун, окуу-тарбия иштерин уюштуруу формаларын жана балдардын жаш курактарына ылайык интерактивдүү коопсуздук чөйрөнү уюштурууну, педагог ар бир баланын компетенттүүлүгүн калыптандырууга багыттоосу зарыл .

2016-2017-окуу жылында мектепке чейинки мекемелердин кызматкерлеринин балдарды тарбиялоо, билим берүү жана өркүндөтүү боюнча приоритеттүү иш багыттарынан болуп төмөнкү проблемалар эсептелет:

- “Мектепке чейинки билим берүү жөнүндө” (2009) мыйзамына, “Мектепке чейинки билим берүү жана баланы кароо” (2012) жана “Үч жаштан жети жашка чейинки балдарды өнүктүрүү жана окутуу боюнча колдонмонун” (2014) негизинде балдарды тарбиялоо, окутуу жана өнүктүрүүнүн сапатын жогорулатуу.
- “Учурда жаңы методика, технологиялар менен тааныштыруу аны иш тажрыйбада колдонууга шарт түзүү аркылуу, мектепке чейинки мекемелердин кызматкерлеринин компетенттүүлүктөрүн жогорулатуу”.
- “Мектепке чейинки билим берүү жана баланы кароо” (2012) жана “Үч жаштан жети жашка чейинки балдарды өнүктүрүү жана окутуу боюнча колдонмонун”

(2014) негизинде, иштелип чыккан көрсөткүчтөр боюнча жаш курактарына ылайык балдардын компетенттүүлүктөрүн калыптандыруу”.

- “Балдардын билимдерин, турмуштук көндүмдөрүн өнүктүрүүчү, бекемдөөчү интерактивдүү чөйрөнү түзүү жана анын окуу-тарбия иштерин уюштурууда колдонуунун жолдору”.
- “Баланын жеке өзгөчөлүгүнө ылайык интерактивдүү жана дифференциялап билим берүү жана тарбиялоо”.
- “Тарых жана маданият” жылына байланыштуу мектепке чейинки мекемелерде балдарды жаш курактарына, программалык талаптарга ылайык элдик каада-салт, үрп-адат, улуттук оюндар жана “Манас” эпосу менен тааныштыруу боюнча иш-чаралардын планын иштеп чыгуу(бакча, район) жана окуу-тарбия иштеринде активдүү пайдалануу.
- Учурда мектепке чейинки мекемелер менен камтылбаган 6-7жаш курагындагы балдарды 480 сааттык программанын алкагында мектепте ийгиликтүү окууга даярдоо проблемасынын актуалдуулугу.
- Мектепке чейинки тарбия, билим берүү жана өнүктүрүү боюнча балдар бакчасы жана башталгыч мектептин ортосундагы өз ара байланышты бекемдөө жана ата-энелер, коомчулук менен кызматташууну системалуу уюштуруу.
- Мектепке чейинки билим берүүдөгү учурдагы көйгөйлөр жана аларды чечүүнүн жолдору.

Ар бир райондук (шаардык) элге билим берүү уюмдары жогоруда көрсөтүлгөн проблемалардын чегинде өздөрүндө актуалдуу болгон 3-4 суроону белгилеп август кеңешмесинде иш тажрыйба менен байланышта талкуулайт. Талкууланган проблемалар боюнча окуу-жылы ичинде ар бир тарбиячы жана жалпы балдар бакчасы багыттуу иш уюштуруп, иш тажрыйбаны жыйынтыктап, райондук, областык жана республикалык педагогикалык окууларга, газета-журналдарга макалаларын даярдаса болот.

2016-2017-окуу жылына сунушталган нормативдик документтер, программалар, окуу-методикалык куралдар, колдонмолор:

1. “Билим берүү жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамы (2003-жыл).
2. “Мектепке чейинки билим берүү боюнча” Кыргыз Республикасынын Мыйзамы (2009-жыл).
3. Кыргыз Республикасынын “ Мектепке чейинки билим берүү жана балдарды кароо” Мамлекеттик стандарты (2012).
4. Кыргыз Республикасындагы Билим берүүнү 2020-жылга чейин өнүктүрүү стратегиясы (2012-жыл), Бишкек, 2014.
5. Үч жаштан жети жашка чейинки балдарды өнүктүрүү жана окутуу боюнча колдонмо., ЮНИСЕФ, Бишкек, 2014.
6. Мектеп жашына чейинки балдарды тарбиялоонун, окутуунун жана өнүктүрүүчү (базистик) жалпы өнүктүрүү программасы., Усенко Л.В., Сейдекулова К.С., Бишкек. 2012, 2014.
7. **6-7** жаштагы балдарды мектепке даярдоонун жалпы өнүктүрүүчү (базистик) программасы. Усенко Л.В., Сейдекулова К.С., Бишкек. 2012, 2014).
8. “Мектепке даярданабыз”, Сейдекулова К.С., Бишкек. 2016.
9. “ Алиппеге кадам”, Сейдекулова К.С., Сагымбаева К.Ж., Мусаева В.И., 2008.

10. “Көнүлдүү математика”, Сейдекулова К.С., Усенко Л.В., Бишкек, 2016.
11. “Мен жана айлана чөйрө”, Сейдекулова К.С., Усенко Л.В., Бишкек, 2016.
12. “Окуу-тарбия иштери орус тилинде жүргүзүлгөн балдар бакчаларында кыргыз тилине үйрөтүүнүн методикасы”, Сейдекулова К.С., Рыспаев С.К., 2011.
13. “Окуу-тарбия иштери орус тилинде жүргүзүлгөн балдар бакчаларында кыргыз тилине үйрөтүү боюнча сабактардын иштелмелери”, Сейдекулова К.С., Алыбаева Т.О., 2015.
14. Балдарды мектепке даярдоо программасы “Наристе” (480 саат), түзүүчүлөр коллективи, Бишкек, 2015.
15. “Наристе” (480 саат) балдарды мектепке даярдоо программасына методикалык сунуш., түзүүчүлөр: Камалова А.Э., Расулова Г. ж.б., Бишкек, 2015.
16. “Инклюзивдик билим берүү”, метод. колдонмо, Усенко Л.В., Дудкина О.И., Сейдекулова К.С., Бишкек, 2010.
17. Балдарды мектепке даярдоо “Наристе” программасынын (480 саат) 6 жаштан баштап балдардын графикалык көндүмдөрүн өнүктүрүү боюнча окуу куралы., Авт. –түз.: Токтомаматов А.Д., Субанова Б.З., Бишкек, 2015.
18. Балдарды мектепке даярдоо “Наристе” программасынын (480 саат) 6 жаштан баштап балдардын жөнөкөй математикалык түшүнүктөрүн калыптандыруу жана конструктивдөө боюнча окуу куралы., Авт. –түз.: Тунгатарова Н.К., Бишкек, 2015.

Кыргыз билим берүү академиясынын

жетектөөчү илимий кызматкери, п.и.к., доцент

К.С.Сейдекулова.